

умовах війни російської федерації проти України : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 13 лютого 2024 року). Полтава: ПУЕТ, 2024. С. 410-413. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13659/1/328-2168.pdf>.

3. Руденко О. М., Козюра І. В., Ткаленко Н. В., Маргасова В. Г. Історія та теорія місцевого самоврядування : навч. посібн. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 226 с.

4. Кондратьєва Г. В. Організація управління розвитком територій під час військових дій в Україні. URL: <https://is.gd/aqLw2q>

5. Концепція відновлення місцевого самоврядування України. Схвалено Правлінням Асоціації міст України рішенням від 01 квітня 2024 р. № 7. URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/konceptsiya_vidnovlennya_ms_final.pdf

6. Лебідь А. Є, Назаров М. С. Інструменти громадської участі в Україні: навчально-методичний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2020. 73 с. URL: https://ppst.sumdu.edu.ua/images/pdf/Posibnik_instrumenty.pdf

7. Smart Region Полтавської області. URL: <https://smartregion.pl.ua>.

8. Бюджет участі Полтавської громади. URL: <https://rada-poltava.gov.ua/people/parcutupator>.

9. Козюра І., Дорошенко В. Ефективні інструменти когнітивного потенціалу менеджера в умовах нестабільності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*: збірник наукових праць. 2023. № 1-2 (302-303). С.108-112. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/302-303/pdf/108-112.pdf>.

Бойко Сніжана

Здобувач першого рівня вищої освіти,
спеціальність «Політологія».

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: 0009-0005-2683-5051

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС

В Україні кількість людей, які претендують на звання ветерана, постійно зростає. Окрім того, що війна тисне на усі аспекти розвитку держави, система має пропонувати швидкі та ефективні рішення для розв'язання соціальних проблем. Однією з таких є реінтеграція ветеранів до цивільного життя. Таким чином, актуальність даної теми обґрунтовується новими викликами сьогодення

в Україні і неврегульованістю цього питання в сфері соціальної політики.

Метою дослідження є виявлення проблем соціальної реінтеграції ветеранів та представлення шляхів їхнього розв'язання.

Наразі в Україні немає єдиної та цілісної системи політики соціальної реінтеграції ветеранів, яка б могла ефективно регулювати адаптацію військових до цивільного життя. Звідси витікає низка проблем, а саме:

- стрімке зростання кількості ветеранів, які потребують державної підтримки;
- відсутність державного регулювання роботи міністерств щодо питання соціальної реінтеграції ветеранів;
- необхідність оновлення законодавства відповідно до сучасних індивідуалізованих потреб ветеранів та ветеранів з інвалідністю;
- негативне сприйняття образу ветерана в суспільстві.

Першою із вищезначених проблем є зростання кількості ветеранів. Так, станом на 1 серпня 2023 року до Єдиного державного реєстру ветеранів війни було занесено інформацію про 908832 осіб [1]. За прогнозами Міністерства ветеранів, до кінця повномасштабного вторгнення, в Україні кількість осіб зі статусом ветерана зросте до 4 мільйонів. Станом на зараз, це є основним викликом, який стоїть перед урядовцями, адже наразі не існує системи, яка б могла регулювати соціальну політику щодо такої кількості громадян. До того ж, більшість людей, які мали статус ветерана, знову стали військовослужбовцями. Ця характеристика двозначності юридичного статусу оборонців є важливою сучасною особливістю, що повинна бути врахована у формуванні політики щодо ветеранів [2].

З цього виникає наступна проблема - проблема державного регулювання. Аби надати підтримку такій кількості громадян та врахувати двозначну характеристику статусу військовослужбовців, потрібно, аби злагоджено між собою працювали Міністерство оборони, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів, Міністерство ветеранів тощо. І хоча цю проблему намагались вирішити, зокрема інституційно, проте непослідовні рішення уряду призвели до наявного бюрократичного хаосу та невідповідності обов'язків цих міністерств. Адже, порівняно нове Міністерство ветеранів, яке з'явилося у 2018 році, є достатньо обмеженим у своїх можливостях, щодо змін та перетворень. Разом з тим, уряд також не надає підтримки щодо його співпраці з іншими міністерствами.

Однією з базових проблем, яку необхідно виділити це неактуальність нормативно-правової бази. Система пільг для ветеранів існує з 1993 року і до цього часу змінювалась лише точково. Наразі вона не відповідає потребам сучасних ветеранів та не спирається на системну підтримку цієї соціальної групи. Окрім цього, до повномасштабного вторгнення, урядовці створили

спеціальний Закон про забезпечення прав та гарантій ветеранів. Він передбачав низку алгоритмів, зокрема Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки [6]. Враховуючи, що станом на зараз, 66% ветеранів це особи від 19 до 40 років, цей закон не відповідає викликам сьогодення [8].

Адже, після 24.02.2022 сфера ветеранських справ докорінно змінилася. Повномасштабне вторгнення Росії загострило вже існуючі проблеми в соціальному захисті ветеранів, такі як формальність деяких гарантій і відсутність інтересу ветеранів до пропонованих їм пільг, зокрема пріоритетного обслуговування у комунальних центрах та інших установах, а також пільг щодо підключення домашнього телефону.

Тому, наразі цей Закон вже втратив свою актуальність. Державі потрібно напрацювати нові підходи з огляду на соціальні, фізичні, психологічні та гендерні особливості такої соціальної групи, як ветерани. Це утворює перед законодавцями нові виклики, які їм потрібно врахувати перед розробкою нових стратегій та планів на воєнний час.

В українському правовому полі також є проблеми щодо закону про інклюзивність. Україна, як і більшість країн світу, ухвалила Конвенцію ООН щодо прав осіб з інвалідністю [4]. Усі додатки стосуються саме цієї Конвенції і охоплюють такі соціальні групи, як діти, особи з особливими освітніми потребами та загальну – особи з інвалідністю. Таким чином, законодавство не пропонує жодних рішень для ветеранів і не виділяє колишніх військових в окрему соціальну групу, що має власні потреби.

Наступною проблемою є образ ветерана у суспільстві. В Україні зростає кількість людей, які негативно ставляться до ветеранів. Згідно з останніми даними соціологічної групи “Рейтинг”, в Україні спостерігається тенденція до зниження рівня поваги до них. Хоча більшість опитаних – 79%, висловлюють думку, що ветерани заслуговують на повагу у суспільстві, існує наростаюча частка з 6% до 18% тих, хто вважає інакше [1]. Тобто, кількість тих, хто має негативне ставлення до ветеранів за 2023 рік зросла втричі. Прогнозується, що тенденція буде лише закріплюватись у суспільстві впродовж 2024 року [5].

Для розв’язання окреслених проблем потрібно:

1. Створити алгоритм адаптації військовослужбовців до цивільного життя, який би міг охопити прогнозовані 4 млн ветеранів. Побудова такого алгоритму має концентруватись на послугах, а не на пільгах, як є зараз;
2. Розробити систему політичного регулювання з метою організації роботи міністерств задля злагодженої та ефективної роботи з розробки та впровадження політики соціальної реінтеграції ветеранів;
3. Оновити нормативно-правову базу, що ефективно регулюватиме політику соціальної реінтеграції для ветеранів та ветеранів з інвалідністю та забезпечити моніторинг ефективності системи державної підтримки для її

модернізації відповідно до змінюваних потреб;

4. Сформувати образ ветерана в суспільстві, для підвищення рівня поваги до учасників бойових дій за внесок у збереження незалежності та забезпечення безпеки України.

Отже, щоб створити ефективну систему соціальної реінтеграції для ветеранів, законодавцям в першу чергу потрібно сконцентруватись навколо їхніх потреб та викликів сьогодення. Така система має бути достатньо пластичною, аби виявляти проблеми державної підтримки та розв'язувати їх швидко та ефективно. Таким чином, враховуючи вищесказане, система зможе забезпечувати ветеранам сучасну політику державної підтримки. Вона спиратиметься на індивідуалізовані потреби групи та принципи інклюзивності.

Список використаних джерел

1. Величко Р. О. За межами поля бою: ставлення до ветеранів у нашому суспільстві має бути переосмислене. *Главком*. 2023. 6 лист. URL: <https://glavcom.ua/columns/ruslanaveluchkotrufoniyk/za-mezhami-polja-boju-stavlennja-do-veteraniv-u-nashomu-suspilstvi-maje-buti-pereosmislene-966790.html> (дата звернення: 06.12.2023).
2. Захаркіна Т. Реінтеграційний потенціал ветеранів як чинник успішної їх реінтеграції в соціум. *Social Work and Education*. Вип. 10, №. 3. С. 263-275.
3. Калмикова Н. Як держава може підтримати ветеранів зараз і після війни. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/31/700703/> (дата звернення: 06.01.2023).
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю: Закон України № 1767-VI від 16.12.2009 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення: 25.03.2024).
5. Мельнік М. Інклюзивна політика держави під час війни. *Вісник Східноукраїнського Національного університету імені Володимира Даля*. Харків, 2022. №6. С. 44-49.
6. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#n320> (дата звернення: 19.02.2024).
7. Реінтеграція ветеранів з інвалідністю / за заг. ред. І. О. Іванової; уклад. А. В. Соцька. Київ. 2022. 79 с.
8. Сачук Ю., Федорович І., Ганущак Ю. Соціальні політики щодо ветеранів, людей з інвалідністю та пенсіонерів. *Онлайн платформа Громадянського суспільства на підтримку реформ*. 2024. URL: <https://uareforms.org/pages/new-page-657> (дата звернення: 19.02.2024).